

*Середа Христина Володимирівна,
аспірант
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН
України, Київ*

ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ НАУКОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Нині підприємства всього світу впроваджують системи управління якістю на основі стандартів ISO 9000. Модель системи якості і алгоритм її впровадження добре розроблений і досліджений для виробничих підприємств. Проте не лише підприємства-виробники виявляють цікавість до систем управління якістю, все більше уваги до таких систем виявляють освітні і наукові установи.

Сучасна наукова установа має складну структуру, інформаційні потоки якої охоплюють обробку документації навчально-методичного, науково-дослідного, фінансово-економічного, управлінського та іншого характеру, що вимагає дослідження особливостей та вимог щодо побудови інформаційних систем управління такими установами.

Основною особливістю системи управління науково-дослідними роботами є проектна форма організації праці в науково-дослідних установах. Структура наукової діяльності має проектну основу, бо припускає обмежену за часом діяльність, яка має чітко виражений початок (вхід) і завершення (вихід), систему певних заходів, що дозволяє ефективно керувати проектом і ресурсами.

Застосування проектного підходу, що ґрунтується на стандартах ISO 10006 («Управління якістю в проектах»), дозволяє з необхідною долею формалізації описати процеси науково-технічної діяльності для підвищення ефективності управління цими процесами [1].

Іншою особливістю системи управління є нематеріальний характер основних цінностей науково-дослідної установи. Такими цінностями, передусім, є людські та інформаційні ресурси. Ефективне управління інформаційними ресурсами, накопиченими знаннями і персоналом стають першочерговими і пріоритетними завданнями вищого керівництва наукової установи. Кваліфікацію співробітників необхідно постійно підвищувати, і робити це на плановій основі.

Для досягнення цих цілей стандартами ISO 9000 передбачено низку заходів щодо виявлення потреб в навчанні, плануванні і подальшому аналізі ефективності проведеного навчання, вимоги

стандарту ISO 9001:2000 повністю відповідають умовам роботи науково-дослідної установи. Проте стандарт практично нічого не говорить про процес управління знаннями, що, безумовно, необхідно враховувати при впровадженні системи.

Менеджмент знань повинен включати ідентифікацію знань і інформації, їх ефективне використання, зберігання і захист.

Наступною особливістю є складна система взаємовідносин між структурними підрозділами науково-дослідної установи. На практиці це проявляється в деякій відособленості підрозділів один від одного. Основним чинником, що визначає таку відособленість, є фінансова незалежність підрозділів як один від одного, так і від адміністрації. Підрозділи науково-дослідних установ об'єднує тільки загальна історія і територія, на якій вони знаходяться. Природно, ця обставина не сприяє створенню єдиного духу і цілей усієї організації, і тому керівництву науково-дослідної установи слід приділити первинну увагу цій обставині при розробці інформаційної системи.

Одним із способів вирішення цієї проблеми є підхід, викладений в стандартах ISO 9000:2000: розробка засадничих документів системи (місія, політика в галузі, стратегія і цілі науково-дослідної установи) за участі представників усіх підрозділів, а також організація Ради з якості з числа усіх менеджерів підрозділів.

Останньою особливістю системи управління є багаторівнева система документації. Багаторівневність має на увазі наявність різних рівнів системи документообігу. Верхнім рівнем системи документообігу є документи, що діють у рамках усієї науково-дослідної установи, в усіх її структурних підрозділах (наукових, адміністративно-господарських, фінансових тощо). Наступним рівнем є документація, що діє в рамках окремих підрозділів. Ці документи описують специфічні види діяльності. Третій рівень - документація, що діє у рамках декількох підрозділів, яка описує наскрізний процес. Відповідно до специфіки документації науково-дослідної установи, необхідно розробляти систему документації з менеджменту якості.

Використання інформаційних систем управління науковою діяльністю з урахуванням специфіки галузі дасть змогу значно підвищити ефективність менеджменту наукових досліджень та скоротити видатки на їх проведення.

Список використаних джерел

1. ISO 9000 – Менеджмент якості. Режим доступу: http://www.iso.org/iso/home/standards/management-standards/iso_9000.htm.